

GONIEC KRAKOWSKI

Ceny emisyjne ogłoszeń: Za wiersz o wysokości 1 mm 22 mm szerokości (1 szpalt) po 36 groszy „marginesowe” po złotych 3.— za 1 milimetr w jednej szpalcie (szerokość szpalty 45 milimetrów) Adres: „Goniec Krakowski, Kraków, Wielopole 1, tel. 22061.

Rok VI.

Nr. 229.

Kraków, sobota 30 września 1944.

Nie zamówiona przez Redakcję rękopisy będą zwracane autorom jedynie przy dołączeniu portu zwrotnego. Prenumerata miesięczna 6 — zł, z odnośnikiem do domu 6.50 zł w Rzeszy z dopłatą portu 7.50 zł. W Gen. Gub. tylko prenumerata przez urzędy pocztowe. Konto czechowe: Warszawa 658.

Powszechna mobilizacja w Lubelszczyźnie.

Opowiadania uciekinierów z poza frontu.

Kraków, 29 września. Z dnia na dzień rośnie liczba uciekinierów, którym udało się opuścić raj sowiecki, jaki bolszewicy stworzyli na wschodnich ziemiach polskich.

Nie jest bynajmniej łatwo — mówią uciekinierzy — przedrzeć się przez linie sowieckie, a tak samo niebezpiecznym jest, jeśli natkniesz się człowiek podczas tego na bolszewików. Wszystkie te jednak niebezpieczeństwa nie przestraszają jednak zrozpaczonych ludzi, którzy ryzykują życie, aby za wszelką cenę zbiec z rzekomo „oswobodzonych” terenów. Opowiadania, jak również sprawozdania pochodzące z ust uciekinierów, pozwalają na skreślenie dokładnego obrazu stosunków, jakie wytworzyły się pod panowaniem bolszewickim na terenach okupowanych przez wojska sowieckie. Interesujące szczegóły podaje w związku z tem „Nowy Kurjer Warszawski”, które przytaczamy poniżej:

„Wszyscy uciekinierzy stwierdzają jednoznacznie, że agenci moskiewscy, bardzo licznie występujący, prowadzą nadzwyczaj intensywną agitację, aby Polaków, którzy dotąd nie uciekli, tak „przygotować” pod względem politycznym, by w wypadku plebiscytu tak głosowali, jak chce Moskwa.

Srodki używane przez nich w tym celu są różnorakie. Robotnikom przyrzeka się, że „Lubelszczyzna, to istny „raj robotników”, podczas gdy rolnikom wmawia się znowu, że system kolchozjany jest jedyną uczciwą formą gospodarki rolnej. Przy tem agenci bolszewicy w odniesieniu do ludności rolnej szczególną uwagę zwracają na to, aby możliwie najwięcej mówić o religii i „inscenizować komedje religijne.

Agitatorzy, którzy bez wyjątku wszyscy są wypróbowanymi członkami stowarzyszenia bezbożności, zmuszają duchowych, aby brał udział w zgromadzeniach publicznych i tam odprawiali modły, bądź też udzielali błogosławieństwa. Ma to na celu stworzyć wśród społeczeństwa wrażenie, jakoby komunizm pochwałił i popierał Kościół. Poza tem przez tego rodzaju triki agitacyjne ma się wywołać wśród opinii publicznej świata wrażenie, że bolszewicy uznają wolność religii. Kto tylko choćby w najmniejszym stopniu wahałby się powątpiewać w hasła rozszerzane przez agitatorów i wątpliwościami swymi podzielił się z kimś innym, ten może być pewny, że uznany będzie za „wroga patriotów”, co poważne jest ze względu na okolicy. Dokąd są deportowani tego rodzaju podejrzane osoby, tego uciekinierzy nie mogą z pewnością powiedzieć.

Tak zwany „komitet wyzwoleniczy” wzięty już zupełnie w rolę, jaka sobie nakreślił. „Rozporządzenia”, „uchwały” i „dyspozycje” wydawane, względnie podpisywane przez ludzi skupionych wokół Wandy Wawilowskiej, służą temu samemu celowi, co i wszystkie mowy agitacyjne, a mianowicie przygotowują dzień, w którym czerwona sowiecka Polska poprosi „o łaskawe przyłączenie jej w szeregi niezależnych republik sowieckich”.

Aby tereny „oczyścić” z elementów polskich, bolszewicy wrócić znanego „układu o przesiedleniach”, zawartego z sowieckimi republikami Ukrainą i Białorusią, rozprowadzają jeszcze innym bardzo skutecznym środkiem. „General” Rola Zymirski na rozkaz Moskwy zarządził w Lubelszczyźnie powszechną mobilizację. Szybko mobilizuje się wszystkich zdolnych do noszenia broni mężczyzn i do tygodniu — jak mó-

Vernon Bartlett stwierdza:

Kryzys w tonie emigracji polskiej pogłębia się.

Sztokholm, 29 września. Znany publicysta angielski Vernon Bartlett pisze w „News Chronicle”, że kryzys polski doznał pogorszenia, ponieważ opór generała Sosnkowskiego w kierunku złota dymisji może pomsunąć ostatnią szansę porozumienia pomiędzy rządem emigracyjnym i Moskwą.

„Daily Herald” konkluduje w tym samym duchu, przyczem podkreśla, że sprawa Sosnkowskiego i stanowisko Raczki-ewicza wywołały nowy kryzys, który może pociągnąć za sobą dalek idące konsekwencje. Raczkiewicz znajduje się obecnie w opozycji wobec Mikołajczyka, który pragnie w stosunku do Związku sowieckiego uprawiać politykę kompromisów.

wią uciekinierzy — a najwyżej po dwóch lub trzech tygodniowym wyszkoleniu wysyła się ich na front. W czasie tego „szkolenia” na pierwszym planie znajdują się zawsze wykłady komisarzy politycznych, że ci ludzie w rzeczywistości są jeszcze właściwie tylko cywilami, którzy umia trochę obchodzić się z karabinem. Po wyszkoleniu ludzi tych wysyła się natychmiast do walki, gdzie rzecz zrozumiała, większa część z pośród nich ginie, albowiem przy obecnym wysokim stanie techniki zbrojeniowej nie można się spodziewać, by mogli stawić czoła wyszkolonemu i należycie uzbrojonym wojskom. Cel, jaki przyświeca przytem bolszewikom jest zupełnie jasny. Dzięki temu bolszewicy po pierwsze zyskują ludzi, by móc zapelnąć nimi luki na swoim wyczerpanym froncie, a po dru-

gie nie muszą już sami likwidować tych, którzy padną, by kraj oczyścić z elementu polskiego.

Jeśli teraz z innych terenów sprowadzi się prawdziwych bolszewików na „oswobodzone” ziemie polskie, to wówczas nie powstanie tutaj żadna opozycja i plebiscyt w każdym wypadku da pożądane wyniki, a mianowicie to, że sami „Polacy” proszą o opiekę Unji sowieckiej. Tego też rodzaju decyzja narodu umożliwiłaby Kremlowi oświadczyć wobec całego świata, że Moskwa wypełnia jedynie gorące życzenie Polaków. W tym też wypadku żadna siła na świecie nie mogłaby przeszkodzić temu, aby tereny polskie nie zostały włączone do Unji sowieckiej. Nikt nie miałby prawa, aby zaprotestować przeciwko temu włączeniu.”

Min. Eden był poinformowany o aresztowaniu oddziałów AK.

Sztokholm, 29 września. Deportacja członków A. K. przez organy bezpieczeństwa Związku sowieckiego na obszarach wschodniej Polski, okupowanych przez czerwoną armję, była przedmiotem interpelacji w brytyjskiej Izbie Gmin.

Brytyjski minister spraw zagranicznych Eden potwierdził w swej odpowiedzi, że do Londynu nadeszły wiadomości, z których wynika, że władze Związku sowieckiego w Tarnopolu, w okręgu lubelskim i w innych powiatach aresztowały członków polskich formacji, utrzymujących ścisły kontakt z polskim rządem emigracyjnym w Londynie po ich zetknięciu się z wojskami sowieckimi.

W związku z tą interpelacją brytyjska służba informacyjna, a więc urzędowe angielskie źródło prasowe, komunikuje szereg charakterystycznych szczegółów. Wynika z nich, że brytyjski minister spraw zagranicznych Eden był zmuszony we środę odpowiedzieć przed Izłą Gmin na szereg pytań poszczególnych posłów na tematy zagraniczno-polityczne. Poseł sir Alfred Knox zapytał o powody, jakie rząd Związku sowieckiego może przytoczyć dla faktu, że nie zezwolił samolotom angielskim na lądowanie na obszarze sowieckim, gdy wymienione samoloty pomocy generałowi Bórowi w Warszawie. Ponieważ radio moskiewskie mówił dalej poseł brytyjski — wielokrotnie w swoich audycjach nawoływało ludność Warszawy do powstania, nasuwa się pytanie, dlaczego rząd sowiecki przez całe tygodnie odmawiał zezwolenia samolotom angielskim na lądowanie na lotniskach sowieckich. Angielski minister spraw zagranicznych dał wymijającą odpowiedź, stwierdzając że zasadnicza treść tego pytania polega na tem, dlaczego jeden z rządów aljancjnych nie używa ułatwień drugiemu. Te sprawę można oczywiście rozważać w parlamencie angielskim, jednak minister potrzebuje czasu, aby zastanowić się nad odpowiedzią na interpelację.

W dalszym przebiegu dyskusji postawiono Edenu pytanie, czy jest mu znana wiadomość, według której władze sowieckie aresztowały i deportowały członków A. K. Eden odpowiedział, że poinformował Moskwę o tej wiadomości. Rząd sowiecki odpowiedział, że tego rodzaju wiadomości nie oddaje zdaniem Moskwy „prawdziwego obrazu stosunków na wymienionych obszarach”. Poseł lord Winterton postawił wobec tego pytanie do Edena, iż czy należy stwierdzić, że rząd brytyjski może być odpowiedzialny tylko za swoje własne postępowanie ale nie za postępowanie swoich aliantów. W związku z tem minister spraw zagranicznych Eden zaapelował do członków parlamentu, aby „traktowali te skomplikowane zagadnienia ostrożnie i powściągliwie”.

Również premier brytyjski Churchill zajmował się przed parlamentem zagadnieniem polskim, a mianowicie w związku z oświadczeniem w sprawie przebiegu konferencji w Dumbarten-Oaks, na której — jak wiadomo — omawiano propozycje w

sprawie organizacji celem utrzymania pokoju i bezpieczeństwa. Premier angielski, po stwierdzeniu, że żaden z rządów reprezentowanych na tej konferencji nie przyjął na siebie jakichkolwiek zobowiązań, oświadczył odnośnie do sprawy polskiej:

„Rząd brytyjski zawsze otwarcie stwierdził, że odległość geograficzna jest zbyt wielka, aby mógł przyjąć odpowiedzialność za poparcie jakiegokolwiek powstania. Po wybuchu niepokojów w Warszawie rząd brytyjski wyraził wobec rządu sowieckiego nadzieję, że Moskwa powinna przynieść pomoc powstańcom, o ile to będzie leżało w jej mocy. Jakiejś koordynacji dotychczas jednak nie osiągnięto”.

Specjalne rozkazy do oddziałów Berlinga

Sensacyjne zeznania polskiego kapitana wziętego do niewoli.

Kraków, 29 września. „Gazeta Ilustrowana” przynosi sprawozdanie o perfidnej grze, jaką uprawia Moskwa z t. zw. „polskimi oddziałami” generała Berlinga. W artykule tym czytamy:

„Przed odmarszem na front polskich Jednostek armji czerwonej w miejscach ich wyszkolenia odbywała się intensywna nauka języka polskiego, albowiem wielu obywateli sowieckich narodowości i pochodzenia polskiego, przydzielonych do oddziałów polskich, wcale polszczyzną nie władali.

Oficerom, którzy podobnie jak kpt. Matuszewski, któremu zawdzięczamy informacje, pochodzili z terenów ZSRR, zwrócono uwagę, że po wmarzu do Polski mają używać w rozmowach tylko języka polskiego, a to dlatego, żeby armja Berlinga nie straciła autorytetu w oczach polskiej ludności. Między innymi zalecono jak najsurowiej wszystkim żydom, by pod żadnym pozorem nie przyznawali się do swego żydowskiego pochodzenia. Po przybyciu polskich oddziałów na front dwójka sowiecka traktowała rozmowy po rosyjsku jako sabotaż i agitację antysowiecką i pociągała winnych przekroczenia tego zakazu do surowej odpowiedzialności. Powstawały więc arcykomiczne i arcyparadoksalne sytuacje, że komisarze Moskale z wywiadu karali oficerów Moskale z oddziałów za to, że w armji sowieckiej mówili po rosyjsku. Wysłał tu raz jeszcze na wierzch owa szalona obłuda reżimu moskiewskiego, który dla celów swego imperializmu gotów jest do chwilowych ustępstw. Mimowoli przypomina się t. zw. ukrainizacja Ukrainy sowieckiej, gdzie dla pozyskania narodu ukraińskiego dla bolszewizmu i wykrycia kół narodowych zmuszono na drodze administracyjnej wszystkich obywateli Ukrainy sowieckiej do opanowania języka ukraińskiego.

Maskowanie istotnych zamiarów bolszewików wobec Polaków i nie-polskiego składu oddziałów polskich posunęło się jeszcze dalej. Oto na zarządzenie centralnych władz NKWD i wywiadu wojskowego wszystkim oficerom i żołnierzom, członkom partji komunistycznej odebrano legitymacje partyjne i odesłano je do centrali polskich komunistów w Moskwie. Komunistów z oddziałów zwolano na specjalne poufne zebrania, podczas których zapoznawano ich dokładnie z ich osobliwymi zadaniami. Rozkazano im pod rygorem surowych kar, żeby nie

Kwestja monarchji w Bułgarii przesądzona.

Genewa, 29 września. Kres monarchji w Bułgarii zapowiada premier bułgarskiego rządu zamachowego Georgieff, oświadczając, że zagadnienie polityczne i konstytucyjnej struktury narodu bułgarskiego będzie rozważane przy końcu wojny.

Georgieff poruszył ostatnio umowę pomiędzy rządem sofijskim a organizacją grecką „Bam”, która to umowę określił jako prowizoryczną. Jak wiadomo, grecki rząd emigracyjny nazywa tę umowę niedopuszczalną i nieważną, oraz domaga się natychmiastowego wycofania wojsk bułgarskich z Tracji.

Nie będzie zawieszania broni z Bułgariją?

Sztokholm, 29 września. Otrzymała tutaj ostatnio z Londynu informacja o tym, że rządy Rosji sowieckiej, Anglii i USA zgodziły się na to, aby nie doprowadzić do zamierzonego zawarcia zawieszenia broni z Bułgariją, a stan faktyczny powstały przez okupację wojsk sowieckich Bułgarii uważać jako istniejący nadal aż do końca wojny.

Anglo-amerykańscy oficerowie musieli opuścić Sofię.

Belgrad, 29 września. Radio Ankarę o tym, że pewna delegacja oficerów brytyjskich Stanów Zjednoczonych musiała opuścić na wezwanie komendy sowieckiej stolicę bułgarską w ciągu 24 godzin. Delegacje wyjechały ze Sofii we środę wieczorem.

Genewa, 29 września. Brytyjscy i amerykańscy oficerowie, których komenda sowiecka wysiedliła ze Sofii, należą — jak podaje przedstawiciel „Daily Telegraph” z Ankarą — wbrew twierdzeniom Reutersa do komisji wojskowej. Nie przybyli oni jeszcze do wieczora, wieczorem na ziemię turecką. Brytyjska i amerykańska ambasada w Ankarze nie zajęły — jak podaje następnie „Daily Telegraph” — żadnego stanowiska w związku z tem wydarzeniem. Korespondenci w Sofii nazwali go jednakowoż „nieznanym incydentem”.

zdradziła swej przynależności do partji, przez co wytworzył się taki stan faktyczny, iż komunistyczne organizacje w łonie polskiej armji w Sowietach musiały wejść na drogę dobrowolnej nielegalności.

Dalsze zeznania kapitana Matuszewskiego przynoszą fakty i dane wręcz sensacyjne. Okazuje się, iż wśród oficerów polskiej armji w Sowietach (większość ich tworzą Rosjanie, żydzi i Polacy, będący obywatelami sowieckimi), istnieje silna dążność do powrotu w szeregi właściwej czerwonej armji. Oficerowie ci mają wrażenie, iż całe to przedsięwzięcie z oddziałami Berlinga zakończy się pewnego pięknego dnia finałem takich samych rozmiarów, co tragedia Katynia.

Sam generał Zygmunt Berling odwiedził drugą dywizję polską, w której opowiadający był dowódcą batalionu, dwa razy. Każda swą wizytę generał wykorzystywał do tego, żeby dawać pouczenia „chwijnym elementom”. Berling oświadczył dosłownie: „Oficerowie czerwonej armji, odkomenderowani do polskiej armji, wykonują specjalne polecenie rządu sowieckiego”. Niezaspokojeni taką odpowiedzią oficerowie Rosjanie zapytali się Berlinga, kiedy wolno im będzie powrócić do armji czerwonej. Odpowiedź Berlinga brzmiała jak wyrocznia delficka: „...tylko po wykonaniu specjalnego zadanja rządu”.

Wielki wymarszem na front Berling zwołał oficerów Polaków na odprawę. Zebranie to zostało skontrolowane przez zandarmierję polową. Chodziło o to, czy między uczestnikami niema Rosjan. Jednego nawet znalezione i wyproszono z sali. Berling mówił do Polaków o ich zadaniach, o pracy z polsko-bolszewickimi oficerami i o pracy wśród ludności polskiej.

Tyle powiedział kapitan Matuszewski, dla którego piekło pobytu pod kontrolą komisarzy należy już do przeszłości. Z każdego przytoczonego niemal faktu wynika jasno, że cel oddziałów Berlinga jest jasny i prosty: wykorzystanie Polaków jako taniego i ślepego mięsa armatniego w wojnie przeciw Niemcom i zdławienie wszelkich ruchów o charakterze narodowym. Berling ma zastąpić Andersa i Sikorskiego. Berling ma dać Stalinowi głuchego i ślepego „polskiego bojca”, walczącego o pozar wszechświatowej rewolucji komunistycznej i interesy imperializmu moskiewskiego”.

W rejonie Siedmiogrodu wojska niemieckie i węgierskie w ciągu 10 dni udaremniły przełamanie 30 dywizyj sowieckich

Przed ostatecznym zlikwidowaniem powstania w Warszawie.

Berlin, 29 września. Naczelną Komendę Niemieckich Sił Zbrojnych komunikuje z Głównej Kwatery Führera w dniu 28 września:

W rejonie bojowym zachodniej Holandii w przeciwnym kierunku powstrzymano silniejsze natarcie nieprzyjacielskie prowadzone przez Kanał Antwerpia—Turnhout. Na północ od Turnhout rozbito nieprzyjacielski przyczółek mostowy.

Wszelkie próby przeciwnika, zmierzające do rozszerzenia rejonu włamania na linii Eindhoven—Nimwegen w kierunku zachodnim, spęzły na niczym. Również na północny wschód i południowy wschód od Nimwegen odparto silne ataki nieprzyjacielskie wspierane formacjami lotnictwa myśliwskiego. Nieprzyjaciela, który się włamał, wyparto w przeciwnatarciu.

Na odcinku Akwizgranu, na froncie na pogórzach Eifel i pod Metzem obustronna działalność artyleryjska przybrała na intensywności.

Silne ataki nieprzyjacielskie prowadzone przy użyciu czołgów z rejonu Nancy na północ odparto. Natomiast atak naszych formacji pancernych pod Chateau-Salins i w rejonie na południe od tego miasta czyni dalej dobre postępy.

W ciężkich walkach w rejonie Epinal—Remiremont trwających również w dniu 27 września odparto ataki nieprzyjacielskie, prowadzone przy silnym przygotowaniu artyleryjskim i poparciem czołgów, a utracione początkowo tereny odzyskano w przeciwnatarciu. Walki są jeszcze w toku.

Na wschód od Lure po ciężkich zmiennych walkach z przeważającymi siłami nieprzyjacielskimi utracono kilka miejscowości.

Silny ogień artyleryjski oraz ciągłe ataki lotnictwa nieprzyjacielskiego na nasze ufortyfikowane punkty oparcia na zachodzie trwają nadal. Dzielna załoga w Calais odrzuciła kilka ataków nieprzyjacielskich. Z La Rochelle i twierdzy nad ujściem Zyrondy zaraportowano skuteczne akcje własnych oddziałów wypadowych.

Podczas gdy na zachodnim odcinku frontu włoskiego przeciwnik przeprowadził tylko bezskuteczne lokalne wypadki, w rejonie Firenzuoli przez cały dzień kontynuował on swe silne natarcie prowadzone przy przeważającym udziale materiału.

W ciężkich walkach obronnych, w toku których odparto liczne ataki wśród wysokich strat dla nieprzyjaciela, udało się przeciwnikowi zająć pewne panujące nad okolicą wzgórza. Przeciwnik się w toku.

Nad Adrytykiem w ogniu naszej obrony załamało się kilka silnych ataków nieprzyjacielskich. Lokalne włamanie zaryglowano.

W łuku Dunaju z obydwu stron Żelaznej Bramy w dalszym ciągu panowała ożywiona działalność bojowa. Siły sowieckie posuwające się z miasta Orsova na południe odparto, zaś formacje nieprzyjacielskie, które przepłynęły się przez Dunaj, rozbito.

Na granicy węgiersko-rumuńskiej pomiędzy Szegedem i Wielkim Waradynem nasze wojska w kilku miejscach wyparły atakującego dalej nieprzyjaciela.

W Siedmiogrodzie, pomiędzy Thorenburgiem i wschodnimi Karpatami wojska niemieckie i węgierskie w czasie od 15 do 26

września w uporczywych walkach odrzuciły nawałę przeszło 30 dywizyj strzelców i kilku szybkich korpusów bolszewickich i rumuńskich i udaremniły przeciwnikowi uzyskanie zamierzonego przełamania. Nieprzyjaciel poniosł ciężkie krwawe i materialne straty i w czasie od 1 września utracił 134 czołgi i działa szturmowe, 112 dział, 51 granatników i przeszło 550 karabinów maszynowych. Poza tem w ręce nasze wpadło przeszło 1.000 jeńców.

Na północnych zboczach Karpat Lesistych w uporczywych walkach odparto albo powstrzymano liczne ataki bolszewickie.

W Warszawie na skutek działalności naszej broni skapitulowała wczoraj dalsza część miasta oraz resztki ruchu powstańczego, stłoczone w starym forcie mokotowskim. Wzięto kilka tysięcy jeńców, a poza tem ewakuowano przeszło 5.000 osób z północnej polskiej ludności cywilnej. Tęsamem uzyskano sukces, który daje nadzieję, że w najbliższym czasie całkowicie zlikwiduje się całe powstanie.

Powstańcy warszawscy będą po kapitulacji traktowani jak jeńcy wojenni.

Kraków, 29 września. Jak się dowiaduje agencja „Telepress“, kapitulację zwołenników generała Bąra w dzielnicy warszawskiej Mokotów poprzedziła propozycja poddania się, wystosowana do niemieckich władz dowodzących.

W propozycji tej powstańcy prosili, aby po poddaniu się nie traktowano ich jako buntowników, lecz jak jeńców wojennych. Mimo, że według prawa wojennego nie mogli oni rościć sobie w tym kierunku żadnych pretensyj, strona niemiecka zgodziła się na ich prośbę, a to przy uwzględnieniu faktu, że do powstania zostali skłonieni przez Londyn i Moskwę, jednak w decydującej chwili porzuceni na pastwę losu.

Nie powiodła się próba otoczenia prawego skrzydła niemieckiego na froncie zachodnim.

Berlin, 29 września. W uzupełnieniu niemieckiego komunikatu wojennego donoszą następujące szczegóły o walkach na froncie zachodnim:

Próba naczelnego dowództwa alianckiego otoczenia prawego skrzydła niemieckiego przy pomocy zakrojonego na wielką skalę desantu powietrznego, załamała się całkowicie na skutek dotkliwej porażki, jaką poniosły formacje, wysadzone z powietrza na ląd w rejonie Arnheim.

Wojska kanadyjskie musiały obecnie przejąć z rąk wojsk brytyjskich dalsze odcinki frontu. Anglicy zszedli na wąskim paśmie pomiędzy Eindhoven i Nimwegen toczą obecnie nadzwyczaj ciężkie zmagania o swą flankę zachodnią, jak również wschodnią, ponosząc przytem nadzwyczaj dotkliwe straty w ludziach i materiale. Dowództwo niemieckie obrało widocznie taktkę zmuszenia dowództwa alianckiego do użycia swych sił w najwyższym stopniu, aby samemu uzyskać przytem poważne rezerwy. Na całym obszarze Flandrii i dolnej Nadrenji coraz bardziej wyraźnie ujawnia się tendencja naczelnego dowództwa amerykańskiego, aby atakując obecnie w kierunku północno-zachodnim wyprzeć siły niemieckie, stojące w rejonie ujścia Renu i zamknięte drogi do zagłębia przemysłowego nadreńskiego-westfalskiego. Alijanci pragnęli w ten sposób wyłączyć z akcji północną flankę niemiecką. Obrali oni tę taktkę kiedy stało się jasnym, że operacja desantowa absolutnie nie doprowadziła do sukcesu.

Owe wysadzenie na ląd pierwszej brytyjskiej dywizji desantu powietrznego daleko w rejonie na zapleczu wojsk niemieckich okazało się wyraźnie wielkim błędem dowództwa brytyjskiego. Błąd ten stał się tem większy jeszcze przez to, że dywizja desantowa zamiast w odpowiednim czasie wycofać się z rejonu na południe od dolnego Renu, otrzymała rozkaz bronięcia za wszelką cenę swych pozycji. Wycofanie się było do przeprowadzenia jeszcze w pierwszych dniach po lądowaniu, kiedy niemieckie rezerwy interwencyjne nie rozporządzały zupełnie ciężką bronią. Według zeznań, złożonych przez pewnego brytyjskiego oficera sztabowego, wziętego przez Niemców do niewoli, dowództwo brytyjskie miało zamiar przeprowadzić tego rodzaju manewr, jednak naczelną dowódcą amerykańską zarządził, by kontynuowano bezmyślnie — jak się potem okazało — opór, a to celem związania sił niemieckich na tym obszarze. Kiedy też rozpoznano następnie, że sytuacja stała się beznadziejną, próbowano wprawdzie znacznie silniejsze siły wycofać poprzez dolny bieg Renu, było jednak już za późno. Potężny pierścień niemiecki, w którym znalazły się odciete formacje, nie był już do przerwania. Poza tem wojska niemieckie, mimo bezustannych ciężkich nalotów lotnictwa alianckiego dostarczały oddziałom tworzącym kocioł, dostateczne ilości ciężkiej broni i tęsamem doprowadzono do całkowitego zniszczenia odcinków sił brytyjskich.

Pod Suwałkami dalsze ataki lokalne bolszewików pozostały bez skutku.

Pomiędzy Dźwiną a Zatoką Ryską liczne ataki nieprzyjacielskie załamały się o zacięty opór naszych wojsk.

Na froncie północnego oceanu Lodowatego bolszewicy utracili w walkach powietrznych, jak również na skutek ognia artylerji przeciwlotniczej lotnictwa 24 samoloty.

Formacje lotnictwa nieprzyjacielskiego przeprowadziły ataki terrorystyczne na Kassal, Köln, Mannheim, Ludwigshafen i Mainz oraz kilka miejscowości na terenie nadreńskiego-westfalskim. Myśliwcy nasi w zaciętych walkach powietrznych zestrzelili 72 samoloty, w czem 65 czteromotorowych bombowców. Artylerja przeciwlotnicza straciła 3 samoloty.

Nad holenderskim rejonem bojowym zniszczono 18 dalszych samolotów anglo-amerykańskich.

Ubiegłej nocy nieprzyjaciel zrzucił liczne bomby burzące na Kaiserslautern.

Pomoc aliantów wystarczyła tylko na 3 dni.

Sztokholm, 29 września. W Londynie schwytano radiogram pewnej radiostacji, który donosił w języku polskim:

„Pomoc, jaką otrzymali powstańcy w Warszawie jest niewystarczająca. W wielu wypadkach środki żywności nie nadawały się do użytku. Pomoc, jakiej udzieliły samoloty amerykańskie wystarczyła tylko na 3 dni. Według ludzkich obliczeń powstańcy nie mogą się już długo trzymać. Jeżeli nie stanie się, wkrótce poleje się ostatnia kropla krwi.“

Na całym pozostałym froncie na Zachodzie, począwszy od rejonu południowej Holandii aż po Bramę Burgundzką, nie doszło wczoraj nigdzie do walk, które pod względem rozmiarów gwałtowności mogłyby porównać z walkami z dni poprzednich.

Na całym pozostałym froncie na Zachodzie, począwszy od rejonu południowej Holandii aż po Bramę Burgundzką, nie doszło wczoraj nigdzie do walk, które pod względem rozmiarów gwałtowności mogłyby porównać z walkami z dni poprzednich. Dowództwo amerykańskie stara się wszelkimi środkami doprowadzić świeże siły, aby na wszystkich odcinkach frontowych wyrównać swe ciężkie ubytki i jednocześnie zmierza do rozbudowy i ulepszenia wciąż jeszcze kulejącego systemu dowodowego. Obecne akcje w pierwszym rzędzie mają służyć do rozszerzenia i umocnienia amerykańskich baz operacyjnych. Wydaje się, że przypuszczalnymi punktami ciężkości akcji zaczepnej wojsk amerykańskich staną się rejon Akwizgranu i Metz. Podczas gdy pomiędzy temi obydwoma rejonami stacjonowane formacje w dalszym ciągu zatrudnione są przy sypaniu szaniec, to na zachód od Akwizgranu skoncentrowano znaczne siły pancernie oraz jednostki zmotoryzowane. To samo zauważyć można było w rejonie Metz, gdzie Amerykanie skupili również silne jednostki pancernie. Należy się więc liczyć, że w niezbyt długim czasie alianci podejmą tutaj znowu ożywioną akcję zaczepną.

Z próby otwarcia Bramy Burgundzkiej od północy zrezygnowali alianci widocznie na rzecz swych zamiarów zaczepnych w rejonie Metz. Poza tem na tym obszarze stwierdzono poraż pierwszych sił z Normandji. Wprawdzie przeciwko łukowi frontowemu pod Bramą Burgundzką, a szczególnie w rejonie na południe od Chateau Salins trwają nadal ataki, jednak dowództwo niemieckie używając do akcji lokalnych rezerw oraz sprowadzając świeże formacje zmotoryzowane, zdołało wszędzie odeprzeć te natarcia alianckie.

Finlandja domaga się dłuższego terminu dla demobilizacji armji.

Sztokholm, 29 września. Według doniesienia korespondenta dziennika „New York Times“ z Helsinek, przedrukowanego przez pismo „Stockholms Tidningen“, rząd fiński miał się zwrócić z prośbą do rządu sowieckiego o przedłużenie terminu demobilizacji armji fińskiej, ustalonego w układzie o zawieszeniu broni na 2 i pół miesiący.

Rząd fiński uważa poprzednio ustalony termin za zbyt krótki.

Przemysł fiński musi pracować dla Sowietów.

Sztokholm, 29 września. Rząd fiński — jak podaje „Nya Dagligt Allehanda“ z Helsinek — ma wydać wezwanie rozporządzenie w związku ze sowiecko-rosyj-

Przegląd walk w południowych Węgrzech.

Budapeszt, 29 września. Węgierski ro informacyjne „MTI“, powołując urzędowe czynniki wojskowe, publikuje bilansowy opis walk w rejonie od Klausenburgu aż do Aradu. Brzmi on następująco:

„Gdy zdrada rumuńska stała się znana, wszystkie zdolne do walki wojska armji węgierskiej brały udział w akcji na froncie wschodnim. Przez wycofanie się Rumunji powstał nowy front o długości mniej więcej 900 kilometrów. Musiano przy pomocy słabych oddziałów straż granicznej oraz innych skolonnych wojsk na zapleczu utworzyć zapórę i przeprowadzić ataki. Ewakuacja południowej i środkowej części wschodniego Siedmiogrodu (kraju Szeklerów) stała się konieczną z względów wojskowych. Operacje wojenne na innych częściach południowo-zachodniego odcinka prowadzone były skutecznie, przytem osiągnięto taktyczne zwycięże terenowe. Wojska węgierskie posuwały się naprzód poprzez Arad.“

W międzyczasie rosyjskie formacje zmotoryzowane i pancerne wtargnęły w pospiesznym marszu do kotliny południowo-siedmiogrodzkiej. Wypad rosyjski polegał na zamiarze posunięcia się przeciwko Klausenburgowi (Cluj) i Aradowi i pokonaniu stacjonowanych tam słabych formacji. Dokonywana ustawicznie na wielką skalę akcja anglo-amerykańskiego lotnictwa wspierała ten zamiar Sowietów. Pomimo to usiłowanie nieprzyjaciela pozostało bez skutku.

Na południe od Klausenburga front został cofnięty na rejon pod Torda (Thorenburg). Straty rosyjskie w czołgach przedstawiły się poważnie zarówno tutaj, jak i pod Aradem. Podczas ataku czołgów węgierskich i niemieckich, jakoteż formacji zmotoryzowanych i piechoty dokonano w dniu 23 bm. zniszczenia, bądź też zdobyto 90 nieprzyjacielskich wozów bojowych oraz 50 rozmiarów dział. Nieprzyjaciel nie zdołał osiągnąć swego celu, a mianowicie przełamania obrony niemieckiej pod Torda. Chociaż teren pod Aradem nie zapewnia żadnej korzyści w postaci obrony naturalnej, a nowe walki tam rozgorzały, to jednak można ze spokojem oczekiwać dalszego rozwoju sytuacji, gdyż dokonano wszystkich niezbędnych poczynañ, celem skutecznego prowadzenia walki.

Neutralni dyplomaci przybyli do Paryża.

Madryt, 29 września. Neutralni dyplomaci z Vichy przybyli do Paryża. Nie zostali oni akredytowani przy de Gaulle, wobec czego — jak donoszą północno-amerykańscy korespondenci, — muszą jako „cywilni cudzoziemcy“ prosić najpierw władze francuskie o zezwolenie na pobyt, przyczem nie posiadają żadnego prawa do uprzywilejowanego traktowania.

Rozmowy w sprawie granic bazy Porkkala.

Sztokholm, 29 września. Sowiecka komisja kontrolna w Helsinkach, jak donosi dziennik „Svenska Dagbladet“, ze stolicy fińskiej, nawiązała we środę pierwszy kontakt z władzami fińskimi po przybyciu ostatnio do Helsinek kilku wyższych oficerów sowieckich, wśród których jest kilku w stopniu generała. Prawdopodobnie toczą się rokowania w sprawie ostatecznego wytyczenia granic obszaru bazy w Porkkala. Na temat terminu przybycia komisji sowieckiej, komisji kontrolnej Zdanowa dotychczas wciąż jeszcze nie wiadomo. Lotnisko w Helesinkach ma być przypuszczalnie dziś wezwarte oddane Sowietom. Cywilna komunikacja lotnicza ze Szwecją będzie przypuszczalnie skierowana w przyszłości przez Hyvinge na północ od Helsinek. Miasto to leży w odległości pół godziny jazdy koleją od Helsinek. W związku z fińsko-rosyjskimi konferencjami w ramach układu o zawieszeniu broni utworzono specjalną fińską komisję wojskową pod przewodnictwem fińskiego generała Enckella.

Angielskie metody zatajania prawdy.

Geneva, 29 września. Specjalny korespondent dziennika „New Leader“ píše, że skłame melauki, zawarte w prasie angielskiej na temat ponownego ostrzelania bronią „V1“ przyprowadzi silnie na pamięć owe metody zatajania prawdy w pierwszym czasie ostrzelania bronią „V1“; podstęp ten jednakowoż na nic się im nie zda, londyńczycy bowiem szeroko rozmawiają znowu potocznie o samolotach bez pilota.

Rozbrajająco otwarta bywa nieraz taka krytyka. Tak np. pewna robotnica powiedziała do wspomnianego korespondenta: „Bardzo to może Churchillowi zaszkodzić, jeżeli wszyscy my uwierzmy w to, że wbrew nędzy, jaka panuje, koniecznie znaleźć się powinny dla niego owe grube cygara.“

W dalszym ciągu wspomniany dziennik mówi, że ludność londyńska mimo wszystko z rezygnacją przyjmuje dalsze klęski, jednakże tylko dlatego, ponieważ nie innego jej nie pozostaje. Bomby latające stanowią dla nich „broń niesamowitą, obudzającą możliwości alarmujące“. Mieszkańcy terenów zagrożonych stali się dojrzałsi i posiadają obecnie słuch bystrzejszy. Wiedzą oni dobrze o tem, że wojna jeszcze nie jest wygrana. Nie może sobie Churchill dziś już na to pozwolić, aby pośród nich spacerować wśród ruin z miną pewną siebie.

Wszyscy ci ludzie zadawają sobie tylko jedno pytanie, jak długo to jeszcze potrwa? Z przerażeniem patrzą oni w przyszłość i myślą o nadchodzącym okresie mgieł i zimy. Nie uśmiechają się oni już, czytając przepowiednie o innej nowej broni niemieckiej i mówią: „Jeżeli wojna przeciągnie się jeszcze, wtedy wszystko jest możliwe“. Stąd też zagadnieniem niesłychanie pilnym jest szybkie zakończenie wojny.

Korespondent kończy wzmianką, że bynajmniej takim swoim sprawozdaniem nie zamierza obudzić mniemania, jakoby ludzie ci opanowani zostali nastawieniem przeciwwojennem. Jedno istnieje tylko alternatywa w tej chwili: ugiąć się lub też przetrzymać! Jest on zdania, że wszyscy wspomniani mieszkańcy terenów zagrożonych uczętyliby się z tego bardzo, gdyby znalazła się jakaś honorowa droga do wyjścia z tej wojny.

skiemii warunkami zawieszenia broni zawierające wytyczne mobilizacji fińskiego przemysłu, celem wypełnienia zobowiązań fińskich w formie odszkodowania.

Zarządzenie to zawiera w szczególności postanowienia dla wszystkich rąk i rodzajów przemysłu, których zdolność produkcyjna ma skierować się do wytwarzania takich towarów, jakimi Finlandja ma zapłacić odszkodowanie. Przemysł fiński jest zobowiązany pod nadzorem państwowym pracować dla zaspokojenia roszczeń o odszkodowanie, postawionych przez Sowietów.

W ten sposób cały przemysł fiński będzie musiał pracować na rzecz Sowietów, a wymiana wyrobów przemysłowych za artykuły żywnościowe oraz inne ważne dobra stanie się niemożliwa.

